

Od spletne oglasne deske do spletne učilnice

From the E-Notice Board to the Online Classroom

Stanislava Polajžer
ŠCRM Kamnik
stanislava.polajzer@guest.arnes.si

Povzetek

Pri svojem delu z udeleženci Izobraževanja odraslih sem ugotovila, da ne zadoščajo več le gradiva, dostopna na spletni oglasni deski, ampak da se pri številnih udeležencih kaže potreba po bolj individualnem komuniciranju s profesorjem, s pomočjo kakšnega drugega ustreznega medija in ne le z osebnim kontaktom v šoli.

Po pregledu in presoji obstoječih možnosti in po posvetu z e-strokovnjakinjo na naši šoli sem se odločila, da si delo in učenje predmetov, ki jih poučujem, olajšam s kakovostno komunikacijo preko spletne učilnice.

V prispevku je opisano, kako je potekalo delo prek spletne oglasne deske in uvajanje spletne učilnice v Izobraževanje odraslih v okviru maturitetnega tečaja pri pripravi na maturo iz geografije ter kako spletno učilnico sprejemajo udeleženci in drugi vpleteni v Izobraževanje odraslih.

Ključne besede: spletna oglasna deska, komuniciranje v spletni učilnici, spletna učilnica, spletna geografija

Abstract

Working with Adult education students I realised that resources available on the e-notice board are no longer sufficient. Many students expressed their needs for an individual communication with the professor by means of other more appropriate media as the personal contact at school is no longer enough.

After having checked and evaluated the possibilities with the school e-expert, I decided to make my work and teaching easier with the good quality communication over the online classroom.

In this article I describe how the online classroom work went on, how the online classroom was introduced to the Adult education, particularly to the course called »maturitetni tečaj« at geography and how the online classroom was accepted by the Adult education students and other participants.

Keywords: e-notice board, communicating via the online classroom, the online classroom, online geography

1 Uvod

IKT vse bolj postaja del globalne družbe, tudi naše, in s tem naših udeležencev Izobraževanja odraslih (Rebolj, 2008).

Izobraževanje je proces, s katerim želimo udeležence izobraževanja kar najbolje pripraviti, da se samozavestno vključijo v družbo. To pa je danes pot, ki temelji na znanju in dobri komunikaciji, ki je dobra le takrat, ko je dobro razumljena. Sodobne poti sporočanja so naprednejše od glasnega zvonca, ki je včasih edini delil ure v šolskih klopih!

V tem pomenu se nenehno sprašujem, če tehnologijo pravilno uporabljam in dovolj izrabljam njene možnosti. Napredek in razvoj na tem področju je izredno hiter, strah, da kaj zamudim, pa stalen. Ali vem, kako se udeleženci učijo »po novem«, kakšen pristop potrebujejo? Imamo primerne vsebine za sodoben čas? In IKT tehnologijo? Kako IKT tehnologijo uporabiti pri šolskem delu?

1.1 Prvi začetki

Spomladi 2006 se je vodstvo Izobraževanja odraslih na ŠCRM Kamnik odločilo, da za izobraževanje odraslih najame *Spletno oglasno desko*® - SOD.

Razlogov za odločitev je bilo več. Za uporabo SOD smo se odločili po predhodni udeležbi v projektu Ponudimo odraslim kakovostno izobraževanje (POKI), kjer smo med drugim raziskovali komunikacijo med učitelji in udeleženci ter informiranje udeležencev; izkazalo se je, da to ni dovolj ustrezno. Po uvedbi SOD se je informiranost v zadovoljstvo udeležencev in šole znatno izboljšala. Uvodne predstavitve za učitelje in udeležence so opravili predstavniki Akademije za inovativnost, Zavod AI.

Na začetku smo bili nekoliko v dvomih, če ta medij ustreza našim udeležencem; marsikateri od njih še ni imel dostopa do interneta, niti svojega elektronskega naslova, vendar se je v zelo kratkem času izkazalo, da so bili dvomi odveč; po pričevanju udeležencev je namreč zdaj to najboljši, najhitrejši in najprimernejši vir obveščanja.

SOD je spletna aplikacija, ki udeležencem izobraževanja na internetu omogoča hitro in enostavno ogledovanje obvestil ter gradiv, vpogleda v urnik, termine izpitov, posebna obvestila, urgentna obvestila, poleg tega pa jim velikokrat prihrani nepotrebno pot. Učitelji na SOD objavljajo učna gradiva, izpitna vprašanja, vaje in domače naloge. Namenjena je izključno udeležencem Izobraževanja odraslih Šolskega centra Rudolfa Maistra Kamnik. Udeleženci dobijo svoja uporabniška imena in gesla na podlagi vpisne številke v izobraževalni program, s tem pa jim je omogočen dostop do vseh informacij, svojih ocen ter ostalih podatkov. Ob vsakem novem obvestilu, objavljenem na SOD, pa naj gre za obvestilo, gradivo ali kaj drugega, dobijo ciljni uporabniki elektronsko sporočilo, ki jih obvesti o novosti.

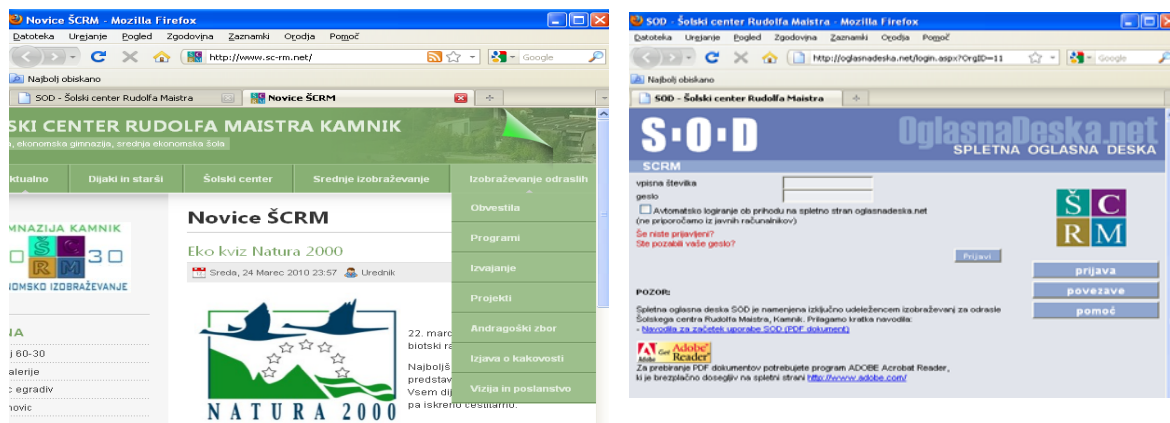
Vsi, ki poučujemo na Izobraževanju odraslih, imamo dostop do objavljanja obvestil, gradiv, izpitnih terminov, obvestil o odpadlih predavanjih, primerov izpitnih nalog in vprašanj ter podobnega. Za urejanje svojih obvestil potrebujemo računalnik z dostopom do interneta, spletni naslov za dostop do SOD ter uporabniško ime in geslo.

2 Delo udeležencev na SOD

2.1 Prijava na SOD

Udeleženci obiščejo spletno stran SOD.

Njen URL naslov je <http://oglasnadeska.net/scrm/>. Povezava na stran je narejena tudi z domače spletne strani našega zavoda.

Slika 1: Vstopna stran na Oglasno desko

Udeleženci najprej izberejo povezavo [Še niste prijavljeni?]; to storijo le ob prvi prijavi. Ob kasnejših prijavah v ustrezni polji vpišejo vpisno številko in geslo ter pritisnejo na gumb [Prijavi]. Odpre se obrazec za prvo prijavo. Udeleženci vpišejo vpisno številko, delujoč e-naslov, letnik in smer izobraževanja ter pritisnejo gumb [Prijavi]. Njihova prijava je preverjena s strani administratorja. V primeru, da je prijava do SOD upravičena, na vpisan e-naslov prejmejo geslo, s katerim lahko vstopajo na SOD.

2.2 Prva uporaba SOD

Ko udeleženci na svoj e-naslov prejmejo e-pošto z geslom, znova obiščejo spletno stran <http://oglasnadeska.net/scrm/> ter v ustrezni polji vpišejo vpisno številko in geslo. Če ob kasnejših dostopih do SOD ne želijo vedno znova vpisovati svojega gesla, označijo opcijo {Avtomatsko logiranje ob prihodu na spletno stran oglasnadeska.net}. Nato kliknejo na gumb [Prijavi].

Stran za dopolnitev osebnih podatkov in spremembo gesla se odpre le ob prvi uspešni prijavi na SOD. Ob tem se priporoča, da udeleženci geslo obvezno spremenijo. Iz varnostnih razlogov morajo najprej vpisati staro geslo, nato pa še dvakrat novo geslo.

Če želijo prejeti pošto, ko bo za njihov letnik na voljo novo obvestilo, izberejo opcijo {Želim prejemati obvestila o novih obvestilih preko e-pošte}, na voljo pa je tudi opcija {Po logiranju na osnovni strani želim prikaz obvestil le za moj letnik}. Priporoča se označitev obeh opcij. Po izpolnitvi obrazca pritisnejo gumb [Shrani].

Odpre se osnovna stran SOD, na kateri lahko brskajo po arhivu objavljenih obvestil in gradiv. Dodatna navodila za uporabo SOD se lahko dobijo v meniju na desni strani s klikom na gumb [Pomoč].

3 Delo učiteljev na SOD

3.1 Prijava na SOD

Postopek za prijavo je prav takšen kot za udeležence (glej zgoraj). Avtomatsko logiranje ob prihodu na spletno stran *oglsnadeska.net* iz javnih računalnikov se ne priporoča, saj bi na ta način, torej brez poznavanja gesla, obvestila v imenu učiteljev oziroma tistih, ki objavljajo, lahko objavljali kdorkoli, ki lahko dostopa do njihovega osebnega računalnika.

3.2 Osnovna stran SOD

Osnovna stran SOD je razdeljena na več delov:

- *glavna stran*, na kateri je prikazano trenutno stanje SOD (npr. Izobraževalna organizacija ~ logiran uporabnik ~ Izbrana podstran);
- *meni* z gumbi za izbiro želenih funkcij, ki je na desni strani pod *glavo strani*; s klikom na gumbe menija izbirate med funkcijami SOD, ki jih želite uporabiti, obseg dosegljivih funkcij pa je odvisen od izobraževalne organizacije;
- *izbrana podaplikacija* SOD, ki je na levi strani pod *glavo strani*;
- *noga strani*, v kateri je naveden e-naslov lokalnega administratorja.

Slika 2: Meni z gumbi za izbiro želenih funkcij

Na voljo so še gumbi/povezave do: *logotip organizacije*, *obvestila*, *uredi gradiva*, *datoteke*, *oglasna deska*, *gradiva*, *povezave*, *pomoč*, *nastavitve*, *odjava*, dodatni gumbi – dodatne funkcije, ki jih lahko omogoči izobraževalna organizacija (elektronske prijave in objave od izpitov ...)

Praktični pouk 3 in 4	01.12.2008	Študijska literatura	1.-4. letnik - Ekonomski tehnik	Rihter Renata
Zgodovina 2 - IZPITNE teme in vprašanja	26.08.2006	naloge	1.-4. letnik - Ekonomski tehnik	Polajzer Stanislava
Zgodovina 1 - IZPITNE teme in vprašanja	05.04.2010	naloge	1.-4. letnik - Ekonomski tehnik	Polajzer Stanislava
Geografija 2 - IZPITNE teme in vprašanja	26.08.2006	naloge	1.-4. letnik - Ekonomski tehnik	Polajzer Stanislava
Geografija 1 - IZPITNE teme in vprašanja	26.08.2006	naloge	1.-4. letnik - Ekonomski tehnik	Polajzer Stanislava
Biologija2 - Ekologija	26.04.2006	Študijska literatura	1.-4. letnik - Ekonomski tehnik	Novak Tatjana
Biologija1 - Raznolikost živih bitij1	26.04.2006	Študijska literatura	1.-4. letnik - Ekonomski tehnik	Novak Tatjana
Biologija1 - Raznolikost živih bitij2	26.04.2006	Študijska literatura	1.-4. letnik - Ekonomski tehnik	Novak Tatjana
Biologija1 - Celica	26.04.2006	Študijska literatura	1.-4. letnik - Ekonomski tehnik	Novak Tatjana

Copyright © 2004-2007 Zavod AI, e-mail: andreja.sabat@guest.arnes.si

Slika 3: Prikaz dela gradiv na SOD

Pri svojem delu z udeleženci Izobraževanja odraslih sem ugotovila, da ne zadoščajo več le gradiva, dostopna na SOD, ampak da se pri številnih udeležencih kaže potreba po bolj individualnem komuniciranju s profesorjem, s pomočjo kakšnega drugega ustreznega medija in ne le z osebnim kontaktom na šoli. Brez zagotovljene kakovostne komunikacije namreč ne moremo pričakovati kakovostnega dela vseh, ki so udeleženi v procesu izobraževanja.

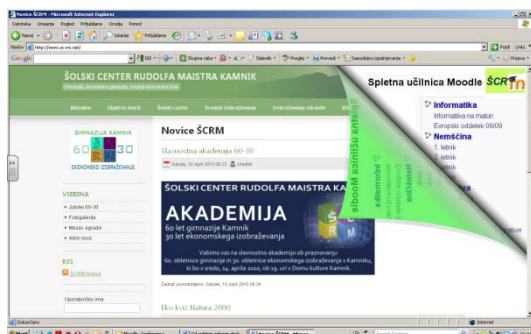
Pri tem se je treba zavedati, da kakršnokoli komunikacijsko orodje izberemo, moramo vedeti, da je pomembno, kaj lahko s tem orodjem delajo udeleženci, ne pa to, kakšna je njegova tehnična dovršenost. (Rebolj po Suzan Ko 2008, 115). S komunikacijo ne smemo povzročati zmede, informacije morajo biti najdene takoj, ne pa da udeleženci tratijo čas z raziskovanjem komunikacijskega kanala (Rebolj 2008, 115).

Po pregledu in presoji obstoječih možnosti in posvetu z e-strokovnjakinjo na naši šoli sem se odločila, da si delo in učenje predmetov, ki jih poučujem, olajšam in omogočim s kakovostno komunikacijo preko Moodlea. V e-učilnici se lahko izvajajo različni predmeti, v okviru katerih udeleženci in učitelji kadarkoli in od kjerkoli sodelujejo pri raznolikih aktivnostih, s katerimi gradijo svoje znanje (Sulčič V., Sulčič A. 2006, 2).

4 Spletna učilnica Moodle

Moodle je program, ki omogoča izvajanje e-izobraževanja. Uporabljajo ga lahko različni uporabniki: učitelji (za vodenje pouka prek spleta, za izvajanje e-seminarjev ...), udeleženci e-seminarjev, e-tečajev za pridobivanje novih znanj in obiskovalci za ogled vsebin. (Zabukovec 2006, 5)

Do spletnih učilnic lahko dostopamo na različne načine - kot obiskovalec, gost, udeleženec ali kot učitelj. Pred prvo uporabo je treba le opraviti registracijo, s katero se vpišemo v posamezno spletno učilnico.

Slika 4: Spletna učilnica Moodle

4.1 Postavitev spletne učilnice Moodle

Spletno učilnico za geografijo smo v šolskem letu 2009/2010 postavili zato, ker se je pojavila potreba po vzpostavljanju komunikacije med učiteljem geografije in odraslimi udeleženci maturitetnega tečaja geografije; ti so bili v spletno učilnico povabljeni v sredini šolskega leta, ko so potrebovali spletno okolje za izvajanje terenskih nalog in oddajo skupnega poročila posamezne skupine.

Pri postavitvi spletne učilnice je sodeloval šolski asistent, ki skrbi za šolsko spletno okolje Moodle. Dodelil je geslo in ključ za prvi vstop. Kot skrbnica spletne učilnice sem določila zgradbo in postavila okvirno vsebinsko ogrodje.

Pri določanju zgradbe spletne učilnice za geografijo sem bila pozorna na naslednje:

- *skupino* sestavljajo udeleženci maturitetnega tečaja;
- *dostop gostom udeležencev* je bil omejen – dobili so ključ za vpis v spletno učilnico;
- *velikost datoteke* je bila nastavljena na 10 MB.

Prvi korak skrbnice je bil urejanje profila in spreminjanje osebnega gesla za vstop v spletno učilnico.

V fazi uvajanja Moodla so udeleženci še naprej dostopali do gradiv učitelja na SOD, ker so bili tega vajeni že od začetka šolskega leta naprej. V gradivu so bili vsi delovni listi, ki so jih potrebovali na terenu, in navodila za izvajanje terenskega dela. Starostna sestava udeležencev Izobraževanja odraslih je narekovala postopen prehod na Moodle, ki ga bomo v celoti izvedli v naslednjem šolskem letu.

Sledilo je povabilo udeležencev v spletno učilnico. V bloku udeleženci, so najprej oblikovali svoj profil. Dodali so svoje podatke, napisali nekaj o sebi in področju dela ter pripeli tudi svojo fotografijo; to so namreč odrasli udeleženci, ki se med seboj ne poznajo, saj se srečujejo le na urah maturitetnega tečaja.

Njihova naloga je bila oblikovati manjše skupine in izvajati terensko delo tako, da je vsak med njimi prispeval svoj del naloge, nato pa so vsi skupaj sestavili celoto in oblikovali skupno poročilo. Potrebovali so prostor za medsebojno komunikacijo in sodelovanje ter izmenjavo podatkov terenskega dela, vse to pa jim je omogočalo okolje WIKI. Aktivno so sodelovali v forumu, kjer so sproti reševali naloge vsake skupine. V WIKI-ju so skupaj oblikovali dokument in ga oddali kot skupno nalogo.

4.2 Izkušnje pri delu z udeleženci

Udeleženci srednje generacije so manj vešči dela z IKT tehnologijo, zato so se pojavile težave tako pri registraciji in vpisu v spletno učilnico kot pri oblikovanju profila in dodajanju svojega dela poročila. Vse to je potrdilo naša predvidevanja in sklep, da udeležence v Moodle uvedemo postopoma, kar pomeni, da so do gradiva še vedno dostopali preko SOD-a, ki so ga bili vajeni, v Moodle pa so komunicirali in izmenjevali podatke ter napisali skupno poročilo. V fazi uvajanja sem udeležence pri delu v WIKI-ju in forumu usmerjala, v nadaljevanju pa so nekateri med njimi hitro in brez težav dostopali do spletne učilnice tudi doma. Nastala so skupna poročila, učitelj pa je na koncu preveril delo skupine in delež posameznega udeleženca, ki je deloval znotraj skupine. V forumu so bili nekateri udeleženci bolj zgovorni kot v učilnici; ker so lahko gledali prispevke drugih, je prišlo do dodatnega pretoka znanja, lahko so kritično vrednotili lasten prispevek in prispevek drugih, sošolci so bili pogostejše na razpolago za vprašanja in odgovore ...

Zakaj sem se torej odločila za Moodle, kaj omogoča, kakšni so odzivi udeležencev in kakšne so naše težave pri postavitvi učilnice?

Po priporočilih članov razvojne skupine e-šolstva je Moodle dovolj enostaven za uporabo tudi za popolne začetnike, kar so pri nas bili tako udeleženci kot učiteljica; tako zanjo kot tudi za udeležence izobraževanja je bil namreč svet Moodla popolnoma nova izkušnja. Na splošno učitelji v našem programu izobraževanja nimajo izkušenj z Moodlom, niti spodbud s strani vodstva. Posamezniki, ki so se lotili takega poučevanja, to delajo predvsem zaradi lastne želje in interesa, da pouk posodobijo in tako vsaj malo sledijo zahtevam sodobnega časa.

Uspešno smo prebrodili začetne težave in vzpostavili nov komunikacijski kanal, za katerega se je izkazalo, da se je vredno potruditi, saj spletna učilnica Moodle udeležencem omogoča, da se učijo z delom. Tako izvajajo aktivne metode učenja, pri katerih je pomnjenje in razumevanje snovi veliko večje kot pri klasičnih metodah učenja. Udeleženci izobraževanja so z učiteljem neprestano povezani vsaj virtualno; tako je učitelj bližje udeležencem in ti niso popolnoma prepuščeni sami sebi. Učitelj jih navaja, da sami pridejo do predvidenih rezultatov, kar je zelo visoka stopnja samostojnega učenja. Vzporedno z doseganji ciljev s področja geografije udeleženci izobraževanja odraslih urijo tudi veščine za delo z računalnikom in s tem digitalno kompetenco.

Problemi so se pokazali takoj na začetku, saj je bilo vse skupaj za vse udeležence velika novost. Vendar kljub težkim začetkom in veliki količini časa za usposabljanje in privajanje ugotavljamo, da je rezultat boljše in lažje delo udeležencev, na koncu pa za vse skupaj vendarle velik prihranek časa. Ohranili smo marsikatero drevo, saj poročil ni bilo več treba oddajati na papirju, s čimer so povezani tudi stroški tiskanja, zlasti barvnih slik.

5 Zaključek

Ker se svet okoli nas spreminja z veliko hitrostjo, se učinkovito izobraževanje kaže kot odgovor na izzive in priložnosti sodobnega časa. Izobraževalni proces naj bi dijake, študente in druge udeležence izobraževanja pripravljaj na delovna mesta prihodnosti, ki imajo le malo skupnega z današnjim delovnim okoljem učiteljev in njihovih staršev.

Na koncu formalne izobraževalne poti si verjetno vsi želimo človeka, ki ima glavo polno sanj in tudi znanj, s katerimi samozavestno vstopa v globalni svet. Ta svet pa bo lahko obvladoval in sebe v njem le pod pogojem, da ga bo razumel!

Lahko sprejmemo tak izziv?

Viri

Rebolj, Vanda. 2008. E-izobraževanje skozi očala pedagogike in didaktike. Radovljica: Didakta.

Sulčič, Viktorija in Sulčič Alja. 2006. Navodila za uporabo e-učilnice FM. Univerza na Primorskem, Fakulteta za management Koper: Center za e-izobraževanje.

Zabukovec, Alenka. 2006. Vodnik po spletnih učilnicah Moodle. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.